REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.

Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).

Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXX.

GAZETA apare în fiecare zi

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.

Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.

Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 202. Brașov, Joi 13 (26) Septemvrie 1907.

„Miniștrii români la Bistrița“.

Astăzi avem înaintea noastră articolul senzațional al ziarului „Budapesti Hirlap“, în care se pune în perspectivă nici mai mult nici mai puțin decât o declarare de răsboiu României din partea „monarchiei duble“ austro-ungare — cum numesc șoviniștii dela numita foaie monarchia noastră. „Monarchia dublă“ să dovedească că e întradevăr un stat mare și nu numai o jucărie în mânile unor boeri ca Sturdza și Brătianu!

„Bud. Hirlap“ vorbește de o „violare flagrantă a integrității politice și teritoriale a imperiului craiului maghiar“ prin numiții domni, cari, miniștrii ai țării românești fiind, au îndrăsnit să meargă în automobil până la Bistriță în Transilvania, și ce e mai mult, să dea față acolo cu Români de ai noștri, — și conchide iute și degrabă în prima mânie, că „România sau va trebui să dea satisfacție cuvenită, sau se va pomeni față 'n față cu puterea armată a celor două state aliate ale Habsburgilor“.

Va se zică patrioții Rakosy, Iancso Benedek și tovarăși angajează pentru campania, ce vor s'o întreprindă contra României, și pe cei din Austria dimpreună cu propagatorii ideii împărăției „Grossoesterreich“. Dacă uu s'au făcut de râs până acuma gazetarii aceștia, se fac de sigur acuma, când din chiar senin vin să alarmeze lumea, că miniștrii români ar fi venit la Bistrița, ca să ațâțe pe Românii dela „Asociațiune“ contra Ungurilor. O abzurditate ca aceasta n'a putut răsări decât din capetele acestor fanatici dușmani ai neamului românesc.

Știm însă noi cei de-aici, ce scopuri urmărește și acest articol al lui „Budapesti Hirlap“. Vor să agite opinia publică maghiară în contra Românilor noștri de aici, până la acel grad, încât să nu i-se mai pară prea aspră și nejustificată nici un fel de prigonire contra noastră și a instituțiunilor noastre culturale.

Când colo ce s'a petrecut la Bistriță? Nimic și iarăși nimic! Pace, și bună ordine, întruniri și petreceri liniștite aranjate în prezența autorităților din orașul și comitatul Bistrița de către membrii Asociațiunei. De miniștrii țării românești nici urmă la aceste întruniri și serbări.

Dar totuși a fost un ministru românesc la Bistrița. Aceasta o constată și foile maghiare, cari sunt mai puțin răsboinice, ca „Bud. Hirlap“. Ministrul de interne Ionel Brătianu a umblat pe acolo cu automobilul trei zile înainte de întrunirea Asociațiunei și a convenit și cu câțiva fruntași români din Bistriță, dela cari a luat unele informațiuni pentru cercetările sale etnografice. A fost și pe la Năsăud și a donat și 100 de coroane pentru a se da elevului celui mai diligent dela gimnaziul acesta.

Ei bine, ce a păcătuit d-l Ionel Brătianu prin aceea, că a vizitat ținutul Bistriței și a făcut un mic dar gimnaziului de acolo, de sigur nu în calitate de consilier al Regelui Carol, ci ca persoană privată, din incidentul escursiunei sale? Ce să zică atunci regatul român, că în Ungaria nu persoane particulare, nu un ministru sau un alt funcționar înalt de stat în escursiunile sale private, ci societăți organizate cari dispun de fonduri însemnate, cum e societatea Sf. Ladislau, subvenționează școlile și pe școlarii maghiari din România cu sume mari, ce le varsă acolo anual?

De ce am mai pierde însă cuvinte în fața unor dușmani așa de încarnați ai Românilor de pretutindeni?

Vom constata numai faptele petrecute.

E minciună că miniștri români, d-nii Sturdza și Ionel Brătianu ar fi fost Sâmbătă în Bistriță și ar fi luat parte incognito la adunarea Asociațiunii.

E minciună, că ministru-președinte Sturdza s'ar fi văzut sub masca unui alt nume în Bistriță în săptămâna trecută. Iată ce cetim în „Voința Națională“, ce ne-a sosit azi și care a apărut cu 12 oare înainte de descoperirea grozavă, ce-a făcut'o „Budapesti Hirlap“:

„D-l președinte al consiliului Dim. Sturdza, s'a întors aseară (Luni) în capitală venind de la moșia sa din Tecuci, Găiceanca“.

Incât pentru ministrul Ionel Brătianu, d-sa, care se află în concediu, a fost ce e drept la Bistriță, dar numai în ziua de Miercuri, *cu trei zile înaintea întrunirei „Asociațiunei“* și n'a avut nimic de a face cu această societate și cu cei întruniți la festivitățile ei. Aceasta ne-o atestă în mod neîndoios știrea publicată de către „Revista Bistriței“, apărută Sâmbătă, de următorul cuprins:

„D-l Ministru de Interne, Ionel I. C. Brătianu cu soția sa născută princesa Știrbei a sosit Mercuri la amiazi cu automobilul în orașul nostru. După amiazi au vizitat în societatea d-lor protopop Gerasim Domide și Dr. L. Domide comunele Nușfalău și Șoimuș și apoi s'au întors pe înserate peste Budacul-rom., Dumitrița, Orhei și Jelna la Bistrița. Joi dimineața au vizitat biserica românească și la $8^1/_2$ ore au plecat la Năsăud, unde au vizitat gimnaziul și apoi au plecat spre Rodna, având de a face drumul în aceeași zi până în Dorna. Ministrul Brătianu a dăruit 100 cor. pentru cel mai bun student dela gimnaziul din Năsăud. In Nușfalău a vizitat mai multe case țărănești, clădiri economice și a vorbit cu mai mulți țărani, a cumpărat farfurii și vase de lut vechi, cum și alte lucruri antice.“

Prin urmare opintirea nesăbuiților șoviniști dela „Budapesti Hirlap“ e tot așa de absurdă ca răutăcioasă. Norocul lor că se schimbă vremea și devine mai răcoroasă, căci altfel, în urma auto-surescitării, acești descreerați dușmani ai Românilor erau în mare pericol.

Apelul lor la mobilisare în contra României va produce de sigur numai un hohot în ambele emisfere ale „monarchiei duble“.

Serbările Asociațiunei.

II.

Bistrița, 11/24 Sept. 1907.

Atmosfera sărbătorească de Sâmbătă a ținut mai departe și *Duminecă*, când aveau să se țină ședințele meritorice ale Asociațiunei.

De dimineață o parte din public se duse la sf. biserică, iar alta, nu tocmai număroasă, se întruni în sala cea mică din etaj dela »Gewerbeverein« să asculte dizertația d-lui Dr. *Nic. Bălan* din Sibiiu. Dizertația aceasta, ținută între oarele 9—10, a fost unul din punctele cele mai frumoase și mai instructive din cursul festivităților. Intr'o desfășurare logică a ideilor, făcută într'un graiŭ limpede și adeseori călduros și plastic, conferențiarul a vorbit despre raportul între cultură și religiune, arătând, că adevărata cultură trebue să se întemeieze pe sentimentul religios și în deosebi pe sublimele învățături ale Mântuitorului Christos. Foarte frumos a introdus vorbitorul pe ascultătorii săi în materie, pornind dela tabloul lui Max Klinger: »Christos In Olymp«, care înfățișează pe Mântuitorul intrând în raiul păgânesc, între zeitățile zăpăcite și înfuriate, și întâmpinat fiind cu bucurie de dumnezeeasca Psyche. — D-l profesor *Bălan* este un tânăr înzestrat cu frumoase cunoștințe și cu mult bun simț; dela dânsul se pot aștepta încă multe lucrări, ca cea cetită cu prilejul acesta. Convingerei și totodată dorinței acesteia i-a dat expresiune și vice-președintele în cuvintele de mulțămire, ce le-a adresat conferențiarului în numele ascultătorilor.

Intr'aceea în sala cea mare de jos se începuse proba pentru concertul, ce avea să se țină în seara zilei de Duminecă. Imprejurarea aceasta făcù, ca *a doua ședință* a adunării generale să se poată începe numai la 11 oare și nu la 10, după cum se anunțase în program.

Ședința a doua încă a fost cercetată de un public număros, între care și foarte mulți săteni, și lucrările ei au fost urmărite de asemenea cu cel mai mare interes. Imediat după deschidere s'au cetit mai multe *telegrame de salutare* trimise din diferite părți: De la I. P. S. S. părintele Metropolit Ioan Mețianu, dela P. S. S. episcopul Dr. Radu, din partea mai multor despărțăminte, dela societatea »Junimea« din Cernăuți, dela redacția »Gazetei Transilvaniei« etc. etc.

Trecându-se apoi la adevăratele lucrări, referentul comisiei alese pentru examinarea raportului general al comitetului, d-l *Dr. Victor Onișor*, într'o expunere desvoltată arătà, ce s'a lucrat din partea Asociațiunei sub conducerea comitetului central în cursul anului trecut, și apoi se opri în deosebi la câteva puncte, la care prezentà câte-va propuneri făcute din partea comisiunei, pe care o reprezenta.

Inainte de a trece la discuția acestor propuneri, la invitarea vice-președintelui întreagă adunarea se ridica spre semn de pietate față cu membrii Asociațiunei răposați în cursul anului trecut. Insuși președintele ceti numele acestor membri mult regretați și întreagă adunarea le zise cu pietate »Dumnezeu să-i odihnească«.

Dintre propunerile comisiunei, care s'au primit, cele mai însemnate sunt următoarele: 1) Se aduce mulțămită Comitetului pentru lucrările săvârșite; 2) Se exprimă cele mai călduroase mulțumiri tuturor donatorilor în favorul Muzeului național; 3) Comitetul să caute, ca lucrările inițiate de secțiunile literare-scientifice, ca d. e. Dicționarul toponimic, înmulțirea »Bibliotecii poporale a Asociațiunii« etc. să se esecute cât mai curând; 4) Având în vedere strâmtoarea, în care au ajuns școalele noastre poporale în urma dispozițiunilor luate în timpul din urmă din partea statului, Comitetul să întrebuințeze, în cadrul mijloacelor Asociațiunei, toate mijloacele ce-i stau la dispoziție pentru ajutorarea acestor școale; 5) In cestiunea »Reuniunei române de cântări din Beiuș«, înființate sub egida Asociațiunei și ale cărei statute guvernul țării a refuzat a le întări, comitetul să studieze din nou din punct de vedere juridic îndreptățirea Asociațiunei de a întemeia asemenea însoțiri culturale și să stăruiască din nou din toate puterile pentru recunoașterea celei din Beiuș. — La cestiunea aceasta din urmă au luat cuvântul și d-l *profesor Fabian*, precum și d-l advocat *Dr. Ciordaș* din Beiuș și a făcut asupra întregei adunări cea mai bună impresiune modul călduros și inteligent, în care au înfățișat părerile dânșilor, precum și graiul limpede și curat românesc, în care au dat expresiune acestor păreri.

In numele comisiei pentru revidarea socotelilor anului 1906 și pentru studiarea proiectului de budget pe anul 1908 a raportat scurt și limpede d-l șef de bancă *Valeriu Poruțiu.* Din raportul dânsului, bazat pe temeinicul raport al cassierului Asociațiunei, d-l I. Vătășanu, și pe registrele și actele cenzurate, se vede, că averea Asociațiunei și a tuturor fondurilor administrate de ea se urcă de prezent la suma de peste 800,000 coroane, — sumă neînsemnată față cu numeroasele trebuințe ale poporului nostru și față cu timpul, de când există Asociațiunea. O singură scuză avem: sărăcia poporului nos[illegible] și împrejurările nefavorabile politice, cu care am avut și avem să ne luptăm.

Raportorul comisiei a constatat, că toate socotelile și actele justificative s'au aflat în cea mai bună ordine, și pe temeiul acestei constatări a propus descărcarea cassierului și a întregului comitet pentru gestiunea anului 1906. De asemenea a propus primirea budgetului pe a. 1908 în tocmai cum a fost proiectat de comitet.

Urmà apoi *comisia pentru înscrierea membrilor noi*, care împărtăși prin rostul d-lui advocat *Dr. Vasile Pahone*, că s'au înscris și și-au plătit taxele mai mulți membrii fundatori, pe viață și ordinari, încassându-se frumoasa sumă de aproape 3000 coroane. Intre noii membrii fundatori este însuși referentul, care a fost răsplătit cu călduroase aplauze.

Urmă un moment sărbătoresc.

Vice-președintele, ridicându-se de pe locul său, mulțumi adunării pentru încrederea acordată până acum, arătând că comitetul a căutat să facă tot ce i-a stat în putință în interesul Asociațiunei și prin-tr'asta în interesul culturei noastre naționale; totodată o invită să purceadă la alegerea unui nou comitet pe trieniul 1908—10.

Dânsul nu uità a aminti, că sufletul întregului comitet și Mentorul Asociațiunei a fost venerabilul președinte *Iosif Șterca Șuluțu*, »acel bătrân, care nu mai trăește pentru sine, ci pentru Asociațiune«. Călduroase ovațiuni se făcură la adresa d-lui Șuluțu, ca răsunet la aceste cuvinte.

Se ridică apoi d-l *Dr. Nic. Vecerdea* și în numele comisiei de candidare propuse să se aleagă și pentru viitorul trieniu tot comitetul de până acum, întregindu-se cu două puteri tinere, cu noii secretari, d-nii *Oct. Goga* și *Oct. Tăslăuanu.* Propunerea comisiunii se primi cu unanimitate între aplauzele adunării și vice-preș. A. Bârseanu mulțumi în scurte cuvinte în numele celor aleși pentru onoarea ce li se face din nou și promise, că vor căuta cu toții a-și face datoria.

Hotărârea locului pentru viitoarea adunare generală se lăsà în îngrijirea comitetului și se luară dispoziții pentru verificarea procesului verbal.

Terminându-se astfel în deplină ordine și cu bună înțelegere frățească lucrările adunării, vice-președintele *Andreiu Bârseanu* mulțumi tuturor pentru interesul dovedit în cursul adunării și-i îndemnà la muncă stăruitoare pentru viitor. »Viitorul nostru«, zise dânsul, »atârnă numai dela noi. Dacă nu ne vom da noi învinși, nu este putere pe lume, care să ne poate în-

vinge«. De asemenea aduse elogii femeilor, cari au luat parte la adunare în număr aşa de mare şi în deosebi nobilelor doamne din Hunedoara, care au întocmit drăgălaşa expoziţie de lucruri de mână. »Meritul de căpetenie însă«, adause dânsul, »pentru reuşita aşa de strălucită a serbărilor, este a fraţilor Bistriţeni, cari dela început prin căldura inimei lor ne-au electrizat pe toţi şi au ridicat nivelul moral al adunării la o înălţime deosebită«. Incheiă deci, aducând cele mai călduroase mulţumiri Bistriţenilor şi vrednicilor lor conducători.

La cuvântul de încheiere al preşedintelui răspunse cu elocenţa-i îndatinată d-l *Gavril Tripon*, dorind Asociaţiunei tot succesul.

Cu inimile înălţate şi cu ochii strălucitori de bucurie părăsirăm cu toţii localul de întrunire, ca după prânz să convenim din nou la şedinţa festivă a secţiunilor literare-ştienţifice şi la concertul dat de Reuniunea română de cântări din loc.

Şedinţa festivă a secţiunilor literare-ştiinţifice, ţinută la orele $4^1/_2$ p. m., încă a succes destul de bine şi ar fi fost şi mai festivă, dacă publicul, parte obosit de şedinţa dinainte de amiazi, parte distribuit la mesele ospitaliere a mai multor fruntaşi bistriţeni, ar fi luat parte în număr mai însemnat şi dacă în genere în decursul ei ar fi fost mai multă ordine şi mai multă linişte. Şi în adevăr conferinţele cetite la această şedinţă ar fi meritat să fie urmărite cu o religioasă luare aminte, atât în vederea subiectelor, cât şi faţă cu persoanele conferenţiarilor.

Vrednicul profesor năsăudean, d-l *Gregoriu Pletosu*, într'o lucrare tractată cu multă pricepere, a arătat, că educaţiunea nu se încheie cu terminarea anilor de şcoală, ci ar trebui continuată şi mai departe, până la vârsta de 20 ani, când tânărul ajunge la maturitate. Anume părerea dânsului este, că ar trebui ţinute cursuri regulate pentru adulţi, în care să li se arate, cum să'şi păstreze sănătatea, să se ferească de beţie şi de lux, să îmbrăţişeze meseriile. Asemenea cursuri, zise dânsul, s'ar putea face sub epida Asociaţiunei, care ar trebui să îngrijească totodată, ca tinerii şi tinerele să aibă şi lectură potrivită, din care să'şi îmbogăţească cunoştinţele şi să'şi întărească caracterul.

Tema tractată de d-l Pletosu e foarte actuală, mai cu seamă în vederea împrejurărilor create şcoalelor noastre în timpul din urmă, şi nu ne îndoim, că măsurile recomandate de dânsul vor fi ţinute în seamă de cei chemaţi.

După dânsul a vorbit secretarul literar al Asociaţiunei, poetul *Octavian Goga*, care a tractat cu multă măiestrie şi competinţă tema: »Ţăranul în literatura noastră poetică«.

D-l Goga a arătat, cum ideile şi vederile unei epoce a influinţat şi influinţează, asupra scriitorilor şi cum prin urmare şi poeţii noştri sub influinţa vederilor generale înfăţişează pe ţăran în diferite chipuri. Aşa d. e. scriitorii dela începutul veacului trecut, ca Beldiman, Conachi, Văcărescu, preocupaţi de ideile de castă, abia se uită la ţăran şi nu-i dau aproape nici o importanţă. Urmează însă o nouă generaţie de scriitori, crescută în vederi mai liberale, cari recunosc valoarea mulţimei şi dau şi ţăranului o însemnătate tot mai mare. »Proşti, dar mulţi!« zice Alexandru Lăpuşneanu în nuvela lui Constantin Negruzzi. Acela însă, care se simte atras mai mult de ţăran şi-i iubeşte mai tare graiul, poezia şi obiceiurile, e V. Alecsandri. Alexandri îl vedea însă pe ţăran cu ochii săi optimişti, îl idealiza. El nu vede suferinţele ţăranului şi sărăcia lui, ci-l vede frumos şi voinic, mânând »boi plăvani în câte şase«, iar pe ţărancă o descrie »purtând cofiţa cu apă rece pe ai săi umeri albi rotunjori». Abia Eminescu îşi dă seamă de viaţa adevărată a ţăranului, când zice în doina cunoscută: »Numai umbra spinului la uşa creştinului«. Acela însă, care descrie pe ţăranul nostru aşa cum este el în adevăr, şi care arată dorurile şi aspiraţiunile lui, e Gheorghe Coşbuc. Poeţii următori, între cari şi O. Carp, stăpâniţi de simţul realităţii, îl înfăţişază în modul lor.

Lucrarea aceasta, în care autorul, poate fără să vrea, şi-a făcut indirect analiza sa sufletească şi a arătat vederile sale şi isvorul său de inspiraţiune, a făcut o adâncă impresiune asupra ascultătorilor şi a fost încununată cu aplauze unanime.

La finea şedinţei vicepreşedintele a mulţămit călduros celor doi conferenţiari şi a anunţat, că *premiul »Andreiu Mureşianu«* s'a distribuit de astă-dată d lor I. Agârbiceanu pentru volumul său »Dela ţară« şi Z. Bârsan pentru schiţele şi nuvelele sale întitulate »Ramuri«. »Nu atât valoarea premiului«, zise d-l A. Bârseanu, »trebue privită ca răsplata autorilor, cât mai mult recunoaşterea valorii lucrărilor lor din partea Asociaţiunei. Cei vechi răsplătiau pe poeţi cu o simplă cunună de lauri; noi îi răsplătim cu o mică sumă de coroane«.

Coroana tuturor festivităţilor, despre care am început a raporta, a fost de bună seamă *Concertul* dat Duminecă seara tot în sala Reuniunei meseriaşilor, din partea »Reuniunei române de cântări din Bistriţă«, cu ajutorul orchestrei militare şi a câtorva particulari. Rare-ori mi s'a dat prilej să văd adunat la un loc un public românesc aşa de frumos şi de numeros, ca cel concentrat la acest concert. Sala întreagă: scaune, locuri de stat, galerie, gemeau de public. Damele îmbrăcate în vestminte de bal; câteva, între care şi d-na T. Mihali, în frumoase costume naţionale. Dintre streini erau de faţă: Vice-comitele cu soţia, primarul şi mai mulţi ofiţeri.

Programul foarte bogat, poate chiar prea bogat, a fost executat cu un succes peste toate aşteptările. Corul mixt, compus din vre-o 40 persoane a executat sub conducerea d-lui C. F. Rohrbeck, cu destulă preciziune piesele: »Zile frumoase«, de A. (?) Popovici, »Brumărelul« de Iacob Mureşianu, hora »Două inimi« de G. Dima, şi »Peste codrii cei verzi« de I. Vidu. Solurile din »Brumărelul« au fost cântate de d-na *Veturia Dr. Pop* şi *Dr. Victor Gael*, iar cel din piesa lui Vidu, de asemenea de d-na *Veturia Dr. Pop*. Cu multă pricepere şi cu mult simţ a executat d-l *Nicolae Brătianu* concertul de violină No. 7 de Beriot, d-nul *Const. Pavel*, cu simpatica-i voce de tenor, »Ce te legeni codrule«? de Scheletti, la care a mai adaus apoi o piesă poporală. *Orchestra militară* a executat cu preciziune uvertura la »Wilhelm Tell« de Rossini şi un frumos potpourri de cântece româneşti de Oberthor. Punctele de forţă ale concertului însă au fost cântecele executate de d-şoarele *Virginia Gall* şi *Valeria Papp*. D-şoara *Virginia Gall* a cântat cu o fineţă deosebită şi cu o coloratură admirabilă o arie din opera »Maria di Rohan« de Donizetti şi apoi trei frumoase cântece poporale de d-l Tib. Brediceanu. D-şoara *Valeria Papp*, care posede o voce frumoasă şi bogată şi totodată o excelentă şcoală muzicală, a cântat aria Santuzzei din opera »Cavaleria rusticana« de Mascagni, »Segnidilla« şi »Mândruliţă de demult« de G. Dima, la care a mai adaus la insistenţa publicului încă două piese poporale, compuse, după cum ni s'a spus, de un frate al dânsei.

După concert au urmat jocuri pline de viaţă şi de veselie, care au durat până în zorile zilei.

Aşa s'au petrecut serbările dela Bistriţa, care au trebuit să înalţe pe ori şi cine şi să umple inimile de speranţe pentru viitor.

Onoare Bistriţenilor!

Coresp.

Procesul de presă al „Telegrafului Român“.

— Raport special. —

Cluj, 23 Sept. 1907.

Prea ne-am obicinuit cu procesele de presă, intentate ziarelor noastre, încât nici nu le mai ţinem în seamă. Câte o notiţă scurtă între ştirile zilei, că cutare »*confrate*« a fost onorat cu atâtea ori atâtea luni temniţă de stat şi atâtea sute de coroane amendă în bani, şi trecem înainte, ca şi cum chestia n'ar fi de nici o importanţă. Nici măcar obicinuitele rapoarte speciale despre decurgerea pertractărilor finale nu mai apar acum în ziarele noastre, aşa, ca mai nainte, ci ne mulţămim, cu înregistrarea faptului împlinit, cum am spus, între ştirile mărunte ale zilei.

Nu e bine aşa. Pentru-că ştiut este, că astfel de procese, nu procurorii, ci *guvernul* le pune la cale. In fie-care rechisitor al procurorului, ţinut cu ocasiunea vreunei pertractări finale, se cuprinde deci şi e reoglindat programul ascuns de muncă al guvernului faţă de noi, Românii, se cuprind intenţiunile guvernului în lupta ce o poartă pentru a ne slăbi şi a ne aduce la tăcere.

Interesele noastre bine pricepute pretind deci, ca despre fie-care pertractare finală în procesele de presă intentate acum cu grămada ziarelor noastre să se dea raport amănunţit publicului românesc, pentru-ca pe calea aceasta se ajungă la cunoştinţă publică intenţiunile ascunse ale guvernului, spre a se putea lua din vreme şi din partea noastră măsurile de apărare.

Din acest punct de vedere de mare interes a fost pertractarea din Vinerea trecută, (20 Septemvrie n.) ţinută în faţa curţii cu juraţi din Cluj în procesul de presă intentat ziarului »*Telegraful Român*«. S'a văzut din rechisitoriul procurorului, că procesul e tras de păr, numai pentru-că guvernul *are trebuinţă* de un verdict de condamnare, cu care se poată stigmatisa de nepatriotică metropolia gr. ort. română din Ungaria şi Transilvania pentru executarea cine ştie a cărui plan ascuns; şi tot în acest scop a avut trebuinţă de un verdict de condamnare şi în contra »*Unirii*«, organul metropoliei gr.-cat. române din Blaj.

Nu vreau să fiu proroc, dar tare mă tem, şi temerea aceasta o împărtăşesc şi alţii, că procesele puse la cale în contra revistei poporale »*Ţara noastră*« încă îşi au scopul şi rostul lor. Guvernul vrea să aibă motiv, pentru a se putea atinge şi de »*Asociaţiunea*« noastră.

Premiţând acestea, las să urmeze acum o scurtă descriere a decurgerii pertractării finale în procesul de presă al ziarului »*Telegraful Român*«. Tribunalul regesc din Cluj *respinsese* la timpul său acusa înaintată din partea procurorului, pe motivul, că articolul incriminat nu e de cuprins agitatoric, dar procurorul a apelat la tabla regească din Cluj, şi aceasta *a schimbat* hotărârea, a pus pe redactorul improcesuat, d-l *T. V. Păcăţian*, sub acuză, şi a dat tribunalului se înţeleagă, că în astfel de cazuri trebue constatată agitaţia şi atunci, când de fapt ea nu poate fi aflată nici cu lupa.

S'a ţinut deci pertractare finală în causă, în 20 Septemvrie nou, la curtea cu juraţii din Cluj. Acuzatul, imitând pe colegul său dela »*Unirea*« şi ţinând poate în vedere şi interesele mari ale bisericei pe care o represintă organul redactat de d-sa, s'a purtat destul de prevenitor şi de conciliant faţă de judecătorie. A vorbit ungureşte, a declarat că regretă publicarea articolului, cu care nu consimte, nici el nici superioritatea bisericei sale, şi care s'a publicat în absenţa sa. Nu dânsul e deci autorul articolului, în care de altcum nu se găseşte nici o agitaţie în contra naţionalităţii maghiare, după-ce articolul sună la adresa ministrului *Andrassy*, nu la adresa naţionalităţii maghiare.

Se putea face ori spune mai mult, pentru salvarea unei situaţiuni neplăcute, creată bisericei gr. ort. române? Alţi oameni erau mulţămiţi cu atâta. Intre împrejurări normale poate chiar şi Clujenii. Dar porunca era de astfel, ca verdict de condamnare, şi încă de aspră condamnare, să se aducă cu ori-ce preţ, pentru-că guvernul are mare trebuinţă de el.

S'a văzut aceasta din rechisitorul procurorului *Dr. Jenney*, care şi-a început vorbirea cu constatarea, că sesiunea din luna aceasta a curţii cu juraţi din Cluj s'a început cu procesul »*Unirei*«, care e organul metropoliei gr. cat. române din Blaj, şi se termină cu procesul »*Telegr. Român*«, organul metropoliei gr. ort. din Sibiiu.

E de mare însemnătate faptul acesta, care dovedeşte, că spiritul distructiv, miserabila boală a agitaţiunei naţionaliste şi-a făcut întrarea şi în aula din Blaj şi în cea din Sibiiu. »Nu ne mai putem încrede acum nici în aceia, pe cari îi consideram de buni patrioţi şi de amici nouă«. Pentru-ca boala să nu se lăţească şi mai tare, cere stârpirea ei radicală. Nu impoartă, că articolul incriminat cine l'a scris, redactorul acuzat, ori altul, şi că s'a publicat cu ştirea ori fără ştirea redactorului. De importanţă e faptul, că peste tot un astfel de articol a *putut* fi publicat în »*Telegraful Român*« fără ca superioritatea se spună că nu-l aprobă.

Se încearcă apoi procurorul să dovedească, că în articol se află cu adevărat agitaţie. Vorbeşte despre cartea lui *Aurel C. Popovici*, citează ceva din o declaraţiune a lui *Vasile Cogălniceanu*, care spunea, că idealul său e acela, se fie ţăranul şi în ţara românească aşa cum e ţăranul român în Ardeal, voind să dovedească prin aceasta, că poporul român are traiu bun în Ungaria, şi la urmă trece la zugrăvirea personalităţii acuzatului, cu-

---

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Despre pesimism.

(Fine.)

Dela epoca renaşterii încoace, şi mai ales prin influenţa filozofiei lui Spinoza, creştinismul a început a lua o coloare mai optimistă. Cel mai bogat în idei şi aspiraţiuni optimiste a fost veacul al 18-lea. Şi totuşi, şi acest veac îşi are vederile şi teoriile sale pesimiste sau, mai bine zis contrare optimismului. Este cunoscută ingeniozitatea şi spiritul satiric, în care Voltaire, în romanul său »*Candide*«, biciuia optimismul lui Leibnitz. O lucrare mai serioasă şi sistematică în contra optimismului din acest veac este »*Essai de philosophie morale*« lui Maupertuis, după care relele şi suferinţele, atât fizice cât şi morale, sunt mult mai numeroase decât plăcerile vieţii.

Kant zice, că scopul naturei nici nu poate fi fericirea unei fiinţe înzestrate cu voinţă şi raţiune ca omul: pentrucă un asemenea scop s'ar ajunge mai de grabă sub conducerea instinctului decât al raţiunei, care, cu cât e mai cultivată, cu atât face pe om mai nefericit. Omul doreşte fericirea şi, întemeiat pe credinţa religioasă, speră a o dobândi în altă viaţă, unde ea va fi răsplata virtuţii. Dar filozoficeşte, cu ajutorul raţiunii, aceasta nu se poate dovedi, nici cugetà. Căci, după modul nostru de gândire, fericirea stă sau în activitate, sau repaus. Lucrarea însă presupune totdeauna un motiv, prin urmare o trebuinţă sau o lipsă, care e contrară fericirei. Repausul desăvârşit ar fi împetrirea sau amorţirea vieţii şi, deci, egal cu nimicirea sau cu nefiinţa. Destinaţiunea omului, după legea morală, al cărui izvor este inima omenească luminată de raţiune, este împlinirea datoriei prin un traiu conform acestei legi.

Dar nici Kant, nici Maupertius, deşi adversari ai optimismului, nu sunt pesimişti în înţelesul de a renunţa la orice speranţă de fericire. Kant tocmai o spune, că, pentru liniştea sufletească, care e cel mai mare bine posibil aci pe pământ, e de ajuns omului o conştiinţă dreaptă şi senină şi privirea cerului deasupra sa.

Dar într'un timp, când simţământul religios, moştenit prin naştere şi educaţiune împreună cu vechile tradiţiuni, ajunsese într'un conflict atât de viu cu spiritul filozofiei şi ştiinţei moderne, cari surpau credinţa naivă a acelor tradiţiuni, calculul rece al unui matematic ca Maupertius, sau al unui raţionalist, cum era Kant, nu putea mulţumi suflete înzestrate cu o simţire mai vie şi cu o fantazie mai bogată. Dogmele teologiei şi filozofiei medievale înrădăcinaseră în mintea omenimei creştine închipuirea unei sisteme a lumei contrare realităţii, a sistemei geocentrice şi antropocentrice, cari măguleau egoismul copilăresc al naturei omeneşti şi nutriau într'un mod de mirare uriaşele aspiraţiuni către un ideal contrar legilor naturei. Desmormântarea civilizaţiunii greco-romane şi ştiinţa modernă, cu deosebire descoperirile lui Copernic, ale lui Galilei, Newton. Laplace şi Kant, începuseră a surpà zidirea miraculoasă a acelei frumoase lumi, menită a înlocui pe cea actuală; precum mai târziu Darwin şi predecesorii săi nimicră iluziunea despre originea, fericirea şi desăvârşirea primitivă a omului.

Această revoluţiune a ştiinţei a produs şi o puternică sguduire morală şi a dat naştere pesimismului din veacul al 19-lea. Acest pesimism îşi are astfel originea într'o stare excepţională a spiritelor, o stare de trecere dela un mod de vedere şi de simţire la altul, dela o formă la alta a civilizaţiunii.

La descuragiarea, care a cuprins pe multe din spiritele superioare ale veacului trecut, au contribuit mult şi desamăgirile urmate după marile aspiraţiuni politice şi sociale, ce le deşteptaseră revoluţiunile timpului, mai ales cele dela 1789 şi dela 1848; şi ca o hrană a pornirei spre pesimism a influenţat, în parte, şi descoperirea literaturei indiane, din care de pe la sfârşitul veacului al 18-lea au început a se face traduceri în limbile europene. Ea a influenţat mai ales asupra spiritului german, atât de asemenea spiritului indian prin concentrarea în sine însuşi şi prin aplicarea pentru viaţa contemplativă a visărilor poetice şi a meditaţiunilor metafizice.

Manifestat ca reacţiune, de o parte în contra optimismului exagerat al veacului al 18-lea şi a vechilor tradiţiuni, de altă parte în contra spiritului materialist al ştiinţei, acest nou pesimism a produs o întinsă literatură. El şi-a găsit o expresiune clasică în scrierile poeţilor ca Byron, Leopardi, Heine, Lenau, Platen, Alfred de Vigny, Chateaubriand, Leconte de Lisle, ş. a.; iar ca sistemă filozofică, în operele lui Schopenhauer şi ale şcoalei sale.

Cu toată lupta, ce s'a dat în contra acestui pesimism, influenţa lui durează încă, şi a fost mult nutrită prin răspândirea scrierilor lui Schopenhauer. Rămase mult timp necunoscute, aceste scrieri de pe la 1850 au început a fi cetite şi studiate, şi astăzi se află asupra lor o întreagă literatură, care creşte mereu. Ele au o influenţă, pe cât de binefăcătoare prin mulţimea cunoştinţelor şi prin adâncile adevăruri ce cuprind, pe atât de desamăgitoare prin pesimismul lor. Ele au început a fi cetite şi la noi şi chiar a se

noscutul autor al »*Cărţii de Aur*«, în care se cuprinde atât de mare primejdie pentru statul ungar, în urma mulţimei de documente agitatorice publicate în acest op, şi cere, ca juraţii să-l declare vinovat.

la cuvântul apărătorul acusatului, tânărul advocat *Dr. Iuliu Pordea* şi ia înainte de toate în apărare metropoliile din Blaj şi Sibiiu în contra suspiţionării, cu care le-a onorat procurorul în chestie de patriotism, apoi constată, că ziarul »*Telegraful Român*« n'a fost nici-odată şi nu e nici astăzi foaie de agitaţie, ci direcţia sa politică e chiar binevoitoare, amicală Maghiarilor şi guvernelor maghiare.

Analisează apoi articolul şi constată, ca în el nu se află agitaţie. Şi de altcum vinovat nu poate fi redactorul acusat, care *n'a scris şi n'a publicat articolul*, ci vinovat e autorul, care nu are curajul să răspundă pentru ideile sale, ci lasă pe altul nevinovat să poarte urmările faptelor sale. Spune cine l'a scris, preotul gr. or. din Gherla, *Gavriil Mango*, care pe motivul că-şi pierde slujba (e funcţionar de stat, ca preot-catechet la penitenţiarul din Gherla) şi nu-şi poate ţinea fraţii la şcoală, a refusat să primească răspunderea pentru articol. Acusatul când a luat el răspunderea pentru fapta altuia, a săvârşit deci o faptă din cele mai frumoase creştineşti, un act de cel mai sublim *umanism*, care trebue onorat, iar nu condamnat. Sunt rari astăzi casurile, ca cineva din altruism din iubire faţă de deaproapele să aducă jertfă, fie cât de mică.

Esplică juraţilor ce se înţelege sub *agitatori*. Nu se înţeleg cei condamnaţi pentru crima agitaţiunii, ci se înţeleg conducătorii poporului, în articolul improcesuat, *deputaţii naţionali din dietă*. E de regretat, că acestui cuvânt Maghiarii îi dau altă esplicare, şi astăzi e destul, ca o fiţuică oarecare să numească pe cineva *agitator* ori *Daco-român* pentru a'l face urgisit în faţa Maghiarilor, pe când de fapt mulţi dintre aceştia sunt mai buni patrioţi decât cei ce lovesc în ei cu tină. Roagă juraţii, să nu facă martiri dinadins, şi atunci când nu trebue, şi şi din aceia, cari nu vreau să fie martiri, şi să ţină în vedere faptul scos din istoria popoarelor, că cu cât un popor are mai mulţi martiri, cu atât mai aproape de învingere e cauza, în serviciul căreia stau martirii. Cere achitarea acuzatului.

Procurorul răspunde, vorbind din nou despre »*Cartea de aur*« pentru care acuzatul a fost condamnat, prin urmare e *reccidivist*. Cere verdict de condamnare.

Apărătorul replică, că acusatul la nici un caz nu e recidivist, pentru că nu el a scris articolul, nu el a comis delictul, ci răspunde pentru el fiindcă îl obligă legea. Cere din nou achitarea acusatului.

Presidentul reasumează decursul pertractării, ceteşte juraţilor paragrafii din codul penal referitori la *agitaţie*, le ceteşte întrebarea la care au să răspundă cu *da* ori *nu* şi apoi juraţii se retrag pentru a se consulta.

Peste o jumătate de oară apar din nou în sala de pertractare şi prezidentul lor comunică, că acusatul a fost declarat *vinovat*. Să retrage acum tribunalul, şi după o absenţă de abia vre o cinci minute, vine earăşi, şi presidentul ceteşte cam un sfert de ceas sentinţa şi motivele. Acusatul e judecat la zece luni temniţă de stat, 400 coroane amendă în bani şi la purtarea tuturor cheltuelilor de proces. La croirea pedepsei tribunalul a luat în considerare motivul *agravant*, că acusatul a mai fost pedepsit, iar motive atenuante nu au fost.

Procurorul s'a declarat mulţămit cu sentinţa, iar apărătorul a anunţat *recurs de nulitate*, pe motivul, că întrebarea a fost pusă juraţilor *în mod greşit*. (Aveau să răspundă, dacă prin articolul improcesuat au fost agitate *naţionalităţile nemaghiare* în contra naţionalităţii maghiare, în loc să răspundă, dacă a fost agitată *naţionalitatea română* în contra naţionalităţii maghiare, după ce cu articol scris în româneşte un pot fi agitate şi naţionalităţile cari nu ştiu româneşte, şi fiindcă şi legea vorbeşte în *singular*, despre agitaţia unei naţionalităţi în contra alteia, unei confesiuni în contra alteia şi pe motivul, că cu nedreptul s'a aplicat motivul agravant la croirea pedepsei, după ce acusatul nu e *recidivist* în cazul de faţă.

La oarele zece şi jumătate comedia a fost gata.

Şi acum o întrebare. A fost neîncunjurat de lipsă, ca d-l *Păcăţian* să stea în faţa curţii cu juraţi în procesul »*Telegrafului Român*? Să nu se ştie la Sibiiu, că d-l *Păcăţian* represintă o putere de muncă ca şi care puţine avem, şi că e păcat, şi e colosală perdere pentru noi, dacă acest capital intelectual vine îngropat pe zece luni? Să nu se ştie la Sibiiu, că d-l *Păcăţian*, despre care cu drept cuvânt scrisese odată »*Gazeta Transilvaniei*«, că munceşte »*în ploaia de gloanţe*« e trecut la index şi că juraţii din Cluj sunt în stare să l judece şi pentru rugăciunea *Tatăl nostru*?

Dacă autorul articolului, care are mâncărimea de a scrie la gazete, dar n'are şi curajul de a răspunde pentru aceea ce scrie, a crezut că e frumos, corect şi *creştinesc* lucru, să lase ca altul să poarte urmările *energiei* sale, nu s'a putut face, ca acest altul să nu fie tocmai d-l *Păcăţian*, care şi-a câştigat destule merite pentru neam, ca să poată pretinde, ca alţii să se jertfească pentru el, nu el pentru alţii? Pe aici aceasta e părerea generală, şi e de regretat, că cei din Sibiiu nu s'au gândit din vreme să scutească pe d-l *Păcăţian* de năcazul de care a dat.

Raportor.

Cronica din afară.

Situaţia cabinetului sârb. Din Belgrad se anunţă următoarele: Se crede, că ministrul Pasici nu vrea şi nu poate încheia o convenţie comercială cu Austro-Ungaria. Din această căuză, tinerii radicali au întrat în tratative cu Vuici pentru a-l convinge să treacă de partea lor în cazul formărei unui cabinet. In cazul când Vuici va trece la tinerii radicali, partidul radicalilor vechi va cădea şi ministrul Pasici va fi silit să demisioneze.

O notă către Poartă. Din Constantinopol se anunţă, că ambasadorul Rusiei şi al Austriei, au adresat o notă colectivă Porţei, pentru asasinarea a 8 bulgari, lângă Salonic, de către bandele greceşti.

Măsuri contra revoluţionarilor în armata rusă. Guvernul Rusiei a dispus reîntrarea în vigoare a legei desfiinţate de Dumă, prin care se interzice întrarea în armată a persoanelor compromise politiceşte. Guvernul speră că cu chipul acesta va înceta pătrunderea ideilor revoluţionare în sânul armatei. Nu s'a hotărât însă nimic cu privire la recruţii, cari fac parte din această categorie.

face traduceri din ele. O traducere a lor în limba română nu cred cv ar fi la locul ei astăzi; afară de unele părţi, din cari cele mai însemnate sunt: »*Aforismele pentru înţelepciunea în viaţă*«, cari conţin eudemonologia sau partea populară a filozofiei autorului, şi din care avem o magistrală traducere dela d. T. Maiorescu. Dar cred că ar fi folositoare şi chiar necesară o expunere a sistemei, oricât de sumară, desbrăcată, pe cât se poate, de terminologia abstractă a filozofiei germane şi însoţită de observaţiuni asupra părţilor ei paradoxale.

O asemenea lucrare e necesară atât pentru a preveni tinerimea în contra pesimismului acestei filosofii cât şi pentru a-i atrage luarea aminte asupra comorii nepreţuite, ce cuprind monumentalele opere ale lui Schopenhauer. Din toate sistemele filozofice, aceasta are astăzi, şi va avea în viitor, cea mai mare influenţă nu numai asupra literaturei şi artelor prin estetica sa, partea ei cea mai luminoasă şi mai atrăgătoare, dar şi asupra moralei şi religiunii. Pentrucă, oricât de paradoxală s'ar părea această afirmare având în vedere pesimismul şi ateismul ei, metafizica lui Schopenhauer este cea mai potrivită, prin idealismul său mistic, de a nutri simţimintele morale şi religioase.

Afară de interesantul curs al d-lui Maiorescu la Universitate, care am dori să-l vedem tipărit, nu ştiu să existe vre-un studiu asupra lui Schopenhauer în limba română. Lucrarea de faţă este o încercare de acest fel. Ca să fie întreagă am crezut că trebue să fac cunoscută mai întâi viaţa autorului, apoi a sistemei sale. Amândouă au aşa de strânsă legătură, încât se completează una pe alta, şi numai împreună se pot înţelege de ajuns.

Sunt departe de a crede, că am făcut ceva, care să nu lase nimic de dorit. Nici n'am avut intenţiunea de a încerca să dau o icoană complectă a operei de mare stil a lui Schopenhauer. Frumuseţea şi admirabila bogăţie a cuprinsului ei este de natură de a descuraja dela o asemenea încercare şi condee mai îndemânatice decât al meu. Eu am dorit să arăt numai fondul, numai cugetarea principală a autorului, privită din punctul de vedere al ştiinţei, al artei, al moralei şi al religiunii. Desvoltarea acestei cugetări în toată măreţia ei se poate cunoaşte numai din operile autorului.

M. Strajan.

Condiţiile de pace în Maroc. Guvernul a fost încunoştiinţat Luni după amiazi, că în urma conferenţei ţinută Dumineca la Casablanca între delegaţii marocani Uladzeian, Zenata, Siaida şi generalul Drude, amiralul Philibert, d-l Maupertuy, consulul Franţei, trei triburi au făcut act de supunere. Iată principalele condiţiuni stabilite: ostilităţile vor înceta cu începere de Dumineca, generalul Drude va putea merge în recunoaştere militară pe teritoriile triburilor supuse spre a se asigura dacă pacificarea este complectă; triburile iau angajamentul de a împrăştia şi de a pedepsi orice grupă înarmată care s'ar forma pe teritoriile lor. Indigenii găsiţi cu arme, pe o rază de 15 km. în jurul portului Casablanca vor fi închişi şi puşi la o amendă de 100 duros.

Delegaţii s'au angajat a depune pe autorii crimelor comise contra europenilor la 30 Iulie; bunurile lor vor fi vândute. Triburile vor plăti o îndemnitate de 2 milioane în plus de tributul pentru lucrările portului Casablanca. Doi notabili de trib vor fi daţi ca ostatici. Piaţa din Casablanca va fi redeschisă cu începere dela 25 Septemvrie.

STIRILE ZILEI.

— 12 Septemvrie v.

Dela congresul pressei. Congresul internaţional al pressei a luat act de moţiunea exprimând desideratul ca toate societăţile de pressă şi toate ziarele să stăruiască pe lângă parlamentele ţărilor respective, să voteze un proiect de lege tinzând la *combaterea cu energie a duelului*, şi la apărarea onoarei ofensate, printr'un tribunal de arbitraj de onoare. Congresul a votat apoi o moţiune tinzând la studierea mijloacelor, cari ar permite ca şi gazetarii se se bucure de repausul hebdomadar.

Mandatul dep. Dr. V. Lucaciu — protestat. Cei cari au pus la cale bătăile şi incendiările cu ocaziunea alegerei din Beiuş, adecă minoritatea candidatului perciunat Kardos, au înaintat eri, precum cetim în ziarele din Budapesta, presidiului dietei prin advocatul Tetétleni Armin petiţia, prin care atacă mandatul dep. Dr. V. Lucaciu.

Ce ironie!

Liga Culturală va organiza anul acesta un ciclu de conferinţe cu subiecte patriotice. Printre conferenţiari vor fi în primul rând membrii comitetului central al Ligei. Conferinţele se vor ţine în localul Ligei din Calea Victoriei.

Cununie. D-l Ioan *Nistor* şi d-şoara Vetuca *Greavu* ne anunţă cununia lor religioasă, care se - va celebra Dumineca în 6 Oct. n. la oarele 4 p. m. în biserica gr. ort. din Tău. Roşia. — 1907. — Şeica-mare.

Accidentul ministrului Costinescu. Ministrul de finanţe al României d-l *Costinescu*, a fost victima unui accident de automobil. Luni seara, pe la oarele 7, în momentul când automobilul ministerului de finanţe, în care se afla d l ministru Costinescu cu familia, venea din direcţia Ploeşti pe şoseaua naţională, în dreptul muntelui Oreţilor, automobilul şi-a schimbat direcţia şi s'a răsturnat în şanţul şoselei. Din persoanele aflătoare în automobil d-l ministru a fost mai grav rănit, de asemenea şi şoferul. D l Costinescu a fost imediat transportat la domiciliul său din Sinaia şi au fost chemaţi în grabă medicii Mamulea şi Tomaşian. Celelalte persoane n'au suferit nimic. Doctorii Mamulea şi Tomasian examinând pe d-l ministru Costinescu, au găsit că d-sa, în accidentul de automobil, şi-a fracturat piciorul stâng cu câţiva centimetri de-asupra gleznei.

Un pod peste »Cornul de aur«. Banca germană din Constantinopol a destinat o sumă pentru construirea unui pod peste »Cornul de aur«. Podul va fi terminat peste un an şi jumătate.

Groaznica furtună din Buştenari. Furtuna, care s'a deslănţuit Dumineca după amiazi pe la oarele 5 asupra Braşovului, a trecut şi în România, cauzând mari stricăciuni. Iată ce se scrie din Câmpina: Dumineca seara pe la oara 7·50 o groaznică furtună s'a deslănţuit asupra localităţei Buştenari. O ploaie torenţială, însoţită de tunete şi trăznete, cari se urmau fără întrerupere, a îngrozit pe locuitori. Pe la ora 8 şi 30 furtuna s'a mai potolit, iar la ora 9 şi 20 a încetat cu totul. O mulţime de sonde au avut acoperişurile deteriorate, iar la altele geamurile şi uşile au fost sfărâmate. Sonda Nr. 120, proprietatea societăţei »Steaua Română«, a fost trăznită şi distrusă în întregime de incendiu. Intreaga construcţie, dependinţele şi maşinăriile sondei, au fost nimicite. Sondorii au putut fugi la timp, alegându-se numai cu uşoare contuziuni. Pagubele se evaluiază la 240 mii de lei. Sonda incendiată era asigurată la societatea »Generala«.

Accidente de automobil. Conţii Felix şi Frank Hoyos, cari se află în New-York de câteva săptămâni, au călcat Dumineca cu automobilul pe un bărbat şi o femeie în apropiere de Coney Island. Ambii sunt grav răniţi. — Conţii fiind arestaţi au fost păziţi cu mare greutate de către poliţişti de furia mulţimei, care voia să-i linşeze. Ei au fost puşi apoi în libertate pe baza unei cauţiuni.

— In staţia Erd a avut loc Luni seara o scenă îngrozitoare. Locotenentul Meszaros, un cunoscut sportman din Budapesta trecea pe şosea cu mare viteză cu automobilul său, în care se afla şi şofeurul. In întunerecul amurgului, locotenentul nu observă că bariera liniei ferate era lăsată. In viteza sa, automobilul sfărâmă bariera svârlind pe cei doi pasageri pe şine. Meszaros se alese cu braţul stâng rupt. In momentul critic locotenentul observă că acceleratul de Fiume venea cu mare viteză. Intr'o sforţare disperată Meszaros scoase revolverul şi trase trei focuri. La auzul detunăturilor conducătorul locomotivei opri brusc maşina. Meszaros fu luat în tren unde i se dădură primele ajutoare. Şofeurul, care a scăpat neatins, şi-a continuat drumul cu automobilul.

Avis. Suntem rugaţi din partea poliţiei a aduce la cunoştinţa publică următoarele: Ziua de Sf. Mihaiu, 29 Sept., fiind o zi de Dumineca, mutarea obicinuită în această zi e oprită. Locatarii se pot muta cu o zi înainte sau după 29 Sept. n.

ULTIME STIRI.

Budapesta. 25 Septemvrie. Drept răspuns la o întrebare a redactorului foaiei „A Hir“, poetul *Björnsen* a adresat acestuia o scrisoare în care zice: „Din copilărie am iubit poporul maghiar, mai târziu însă când l'am privit mai de aproape şi am aflat de nedreptăţile, ce le fac Maghiarii popoarelor, cu cari trăesc împreună într'un stat, am început să urăsc şovinismul. Cred că în afară de Ungaria nu e nimeni, care să nu aibă acelaş sentiment. Noi credem că aceste nedreptăţi mai curând sau mai târziu vor împinge Ungaria în nenorocire“.

Viena, 25 Septembre. Legaţiunea română publică următorul comunicat: „Ştirile din Budapesta sunt nişte *invenţiuni tendenţioase, încât ele nu merită nici o desminţire.* Trebue constatat numai că ştirile despre vizita la Bistriţa a d-lor D. Sturdza şi Brătianu, cu toate amănuntele cu cari sunt redate, nu corespund întru nimic realităţii. D. *Sturdza — conform legilor româneşti — în timpul lipsei din ţară a Regelui, reprezenta puterea regală şi deci nu poate părăsì ţara.* D. *Brătianu,* care împreună cu tînăra d-sale soţie a făcut o călătorie cu automobilul prin Transilvania, a primit din partea contelui *Szapary* secretar la legaţia austro-ungară din Bucuresci, un *paşaport în limba ungurească, prin care autorităţile ungureşti sunt învitate ca să lase a trece graniţa nesupărat pe ministrul Brătianu, care călătoreşte cu automobilul.* Nu este deci întru nimic adevărat că d. Brătianu a căutat să ascundă oficialitatea sa de ministru.

Această esplicaţiune a legaţiunei române din Viena *a fost transmisă tuturor legaţiunilor europene.*

Viena, 25 Septemvrie. — Regele Carol a sosit azi aici. Se crede că va avea o întrevedere cu Impăratul, care-l va întâmpina la Schönbrunn, unde se va da un prânz în onoarea lui. Vineri dimineaţa Regele şi Regina vor părăsi Viena şi vor sosi la Sinaia Sâmbătă.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons. interim.: Victor Branisce

Dela „Tipografia şi Librăria“
A. MUREŞIANU, Braşov
se pot procura următórele cărţi

(La cărţile aici înşirate este a se mai adauga pe lângă portul postal arătat, încă 25 banĭ pentru recomandaţie.)

Cărţĭ de rugăciunĭ şi predicĭ.

A apărut o nouă carte de rugăciune întitulată *„Laudă lui Dumnedeu“* pentru credincioşii de religiunea ortodoxă română cuprindĕnd: rugăciunĭ de diminéţă, de séră, de sfânta Liturgie, pentru taina mărturisirei, precum şi alte rugăciunĭ folositóre.

Acéstă carte de rugăciunĭ e negru şi luxos legată şi aurită. Formatul ei e sub octav. Are 255 paginĭ şi costă numai 90 banĭ, plus 10 banĭ porto.

Atragem atenţiunea fie-căror doritorĭ de asemenea cărţĭ de rugăciunĭ, carĭ în felul lor n'au mai eşit până acum la noi Românii. Fie-care carte are şi un toc de carton tare, în care se păstréză.

„Cuvêntărĭ bisericescĭ de Massillon“ traduse din originalul frances de *Ioan Genţ* protopop gr.-cat. român al diecesei de Oradea-mare. *Preţul 5 coróne* (6 Lei 50, plus 30 banĭ porto.

Predici şi învăţaturi la toate **Duminecile** şi sĕbătorile anului culese de *Petru Maior* de Dicio-Sân Mărtin editate acum de prima dată cu litere latineşti de Dr. *E. Dăianu.* Toate 3 părţile cu 3 coróne plus 30 banĭ porto.

Cheia Raiului e o carte nouă apărută acum pentru credincioşii români greco-catolici care cuprinde în sine rugăciunile de dimineaţă şi de seară la sfânta Liturgie şi la toate trebuinţele sufleteşti. Această carte e tipărită cu litere frumoase şi mari latineşti pe 256 pagini şi e foarte frumos legată iar pentru o mai bună păstrare are fie-care şi câte un toc tare de carton. Preţul ei e numai de 75 bani plus 10 bani porto recomandat mai mult. Se potrivesc foarte bine ca dar de Crăciun.